ВЕЧІР ПАМ'ЯТІ ПАНТЕЛЕЙМОНА КУЛІША

Не забудеш мене, моя нене...
П. Куліш

Минуло 113 років від дня смерті видатного письменника, мовознавця, філософа, критика, видавця, соціолога та українознавця Пантелеймона Олександровича Куліша (7.08.1819–14.02.1897). З цієї нагоди 4 лютого 2010 р. в Спілці письменників України відбувся вечір пам'яті. Вів його письменник Петро Осадчук, який зазначив, що з кожним роком слабшає інтерес до творчості П. Куліша, прийшло лише 20 чоловік, проте раніше ця зала не могла вмістити усіх бажаючих.

Головним доповідачем була відома дослідниця творчості письменника, заступник голови правління Міжнародного благодійного фонду П.Куліша Леся Оленівська. Вона звернула увагу на таку закономірність, що на початку XIX ст., через невеликі проміжки часу, народилися такі велети українства, як М. Гоголь (1804), Т. Шевченко (1814), П. Куліш (1819). У XIX ст. П. Куліш писав, що «наша ідея ще у сповиточку», та в наш час у цьому питанні мають бути зрушення. Щоб вони сталися, зазначила доповідачка, твори письменника повинні читати і наші керівники від влади. Бо коли ти зібрався бути лідером, і в тебе спитають, що ти зробив, то і відповідь повинна бути змістовною. Саме це засвідчив своїм творчим життям П. Куліш. Л.Оленівська наголосила, що митець працював на потребу нації. Йому не дуже подобались поети-романтики, але, незважаючи на це, він видавав їхні твори, «бо дивився, а навколо нікого більш нема». Вона повідомила, що за її редакцією планується видавати «Альманах», присвячений П. Кулішу. Серед іншого має бути представлена вся українська поезія різними мовами. Альманах розповсюджуватиметься по бібліотеках і інститутах тих країн, на яку мову буде перекладено твір. На суд слухачів Л. Оленівська запропонувала власний вірш, присвячений пам'яті П. Куліша, який дуже тепло сприйняли присутні.

Треба зазначити, що головна проблема, над якою працює доповідачка, це взаємини письменника з жінками. Зокрема, про Ганну Барвінок (свою дружину) він казав «мое отражение света». Митець виховував її як письменницю. Вона раніше, ніж Марко Вовчок, написала «З народних уст». І дуже ображалась, що її чоловік називав першою українською письменницею саме Марка Вовчка. Ганна Барвінок була переконана, що першість у сім'ї повинна належати чоловікові, тому підтримувала його у всіх починаннях, припинивши навіть свою творчість. На думку дослідниці, П. Куліш у своїх почуттях до жінок віддавався настільки, наскільки дозволяла його професія, але не більше.

Л. Оленівська торкнулась питання про хутір П.Куліша, його хутірську модель господарювання. Для нього хутір – це початок держави. З маленького постає велика держава – Україна.

У своєму виступі доповідачка торкнулася й постаті Т. Шевченка. На її погляд, між П. Кулішем і Т. Шевченком були лицарські відносини. Хоча, звісно, вони думали по-різному, бо виходили з різного середовища, проте об'єктом їхніх думок була Україна і українці. П. Куліш і Ганна Барвінок щиро ставились до Т. Шевченка і завжди створювали йому всі умови для творчості. На закінчення вона прочитала вірш, присвячений Ганні Барвінок.

Письменниця Валентина Козак у своєму виступі зазначила, що ідеї П. Куліша на часі, зокрема в питаннях захисту рідної мови. У його характері вона відзначила таку рису, як бажання допомогти іншим. Ангелом-охоронцем у його житті, справжньою музою у його творчості була Ганна Барвінок, бо кохання рухає творчу особу, дає їй наснагу. В. Козак прочитала власний вірш «Присвята Ганні Барвінок».

«П. Куліш – це наша сучасність», – сказав доктор філологічних наук, професор Григорій Мусієнко. Своєю «кулішівкою» він підняв на вершину нашу мову. Виступаючий звернув увагу на те, чи не занадто кирило-мефодіївці були захоплені слов'янством? Тому питання слов'янства і місія українства зараз теж на часі. На його погляд, це слов'янофільство тоді було знаряддям загарбання України. Тому з «братами-слов'янами» будьмо обережні. Г. Мусієнко вважає, щоб була справжня Україна, потрібно вирішити три питання: 1) потрібні свої кадри; 2) свої засоби масової інформації; 3) свій фінансово-промисловий потенціал. Потрібно виховувати борців за українську ідею. Він стверджував, що ніхто так багато не зробив для України, як П. Куліш. За словами митця, «ми ще не вхопили української тропи». Свого часу письменника вислали за участь у Кирило-Мефодіївському братстві у віддалену губернію. Так висилав українців за свої ідеї Й. Сталін.

У виступі Миколи Степаненка, колишнього полковника міліції, прозвучали риторичні запитання: що ми за люди, що ми за нація? Так склалося, що цими питаннями він почав займатися недавно, шукаючи причини в нашій ментальності. І зробив висновок, що ми – обкрадена нація. На його думку, еліти залишилось менше відсотка. Необхідно Кулішеві ідеї доносити до вищих ешелонів влади, до нового Президента. Лише на фінансових потоках Україна не підійметься, потрібна культура.

У виступах інших учасників вечора-пам'яті також звучала тривога за долю України і наголошувалося, що ідеї П. Куліша є актуальними і такими будуть залишатися ще довгий час. Митець вірив, що його зрозуміють нащадки.

На вечорі виступили шанувальники творчості П.Куліша, які читали його поезії українською, грецькою, німецькою, болгарською мовами. Серед інших Микита Ющенко прочитав вірш «Молитва» (присвячений доктору І. Пулюєві: «Нехай не гасне світ науки / В промінні сяєва Твого...») грецькою та німецькою мовами.

Ведучий вечора письменник П. Осадчук запропонував Л. Оленівській виступити у його програмі «Огонь в одежі слова», яка буде присвячена творчості П. Куліша.

Валентина ЛАЗАРЄВА
молодший науковий співробітник відділу історичних та теоретико-методологічних проблем українознавства ННДІУ